

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Soveltamisohjeet kuljetus- palvelun ja liikkumisen tuen myöntämiseen Pohjanmaan hyvinvointialueella

**Myöntäminen ja toteuttamistavat sekä säännöt kuljetuspalvelun käyttöön
1.1.2023 alkaen.**

Hyväksytty: Hallitus, Pohjanmaan hyvinvointialue **12.12.2022**

Sisällysluettelo	s
I Soveltamisohjeet kuljetuspalvelun myöntämiseen vammaispalvelulain mukaan (380/1987)	3
1 Hakumenettely	3
2 Palvelutarpeen arvioinnin sisältö	3
3 Yleistä kuljetuspalveluista	4
3.1 Matkat	4
3.2 Kenellä on oikeus kuljetuspalveluun	5
3.3 Kuljetuspalvelujen järjestäminen	5
3..3.1 Välityskeskus	5
3.3.2 Vakiotaksi ja poikkeus yhteiskuljetuksiin	6
3.3.3 Opiskelumatkat ja työmatkat	6
3.4 Kuljetuspalvelujen ja liikkumisen tuen laajuus	7
3.5 Saattajapalvelut, avustamislisä ja oikeus invataksiin	8
3.6 Asiakasmaksut	8
II Soveltamisohjeet liikkumista tukevan palvelun myöntämiseen (Kuljetuspalvelu sosiaalihuoltolain mukaan (1301/2014, §23))	8
4 Ohjeistus liikkumista tukevan palvelun myöntämiseen SHL mukaan uusille asiakkaille 1.1.2023 lähtien	9
5 Palvelun laajuus	9
6 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun käyttäminen	10
III. Liikkumista tukeva palvelu vammaispalvelulain perusteella, käyttämisen säännöt taksilla	10
7 Kuljetuksen tilaaminen	10
8 Kuljetuspalvelun käyttö	10
9 Omavastuu	11
10 Pysähtyminen ja odotusaika	11
11 Saattaja ja kanssamatkustaja	12
12 Kuljettajan apu ja ylimääräinen avustaminen	12
13 Laskutus ja seuranta	12
14 Liitteet	13

I. Soveltamisohjeet kuljetuspalvelun myöntämiseen vammaispalvelulain (380/1987) mukaan

Soveltamisohje koskee vammaispalvelulain 8. §:n ja vammaispalveluasetuksen (759/1987) 4., 5. ja 6. §:n nojalla myönnettäviä kuljetuspalveluja. **(HE Uusi laki Liikkumisen tuki 191/2022 §25,26,27,28)**

Hyvinvointialueen sosiaalihuollon ammattihenkilöt (sosiaalityöntekijä, tai sosiaaliohjaaja) ohjaavat ja antavat neuvoja vammaispalvelulain ja erityishuoltolain mukaisia palveluja koskevissa asioissa.

1. Hakumenettely

Kuljetuspalvelu hakemus haetaan aina kirjallisesti (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (1987/380) (liikkumisen tuen hakemus tehdään aina kirjallisesti **(HE 186/2022) uusi laki**). Hakija tai hänen valtuuttamansa henkilö täyttää lomakkeen. Hakemus lähetetään Pohjanmaan Hyvinvointialueen vammaispalveluun. Hietalahdenkatu 2–4, 65130 Vaasa.

Arvioinnissa toimintakyky suhteessa kuljetuspalveluun, arvioitavaksi tulee, voiko henkilö ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää joukkoliikennevälineitä. Hakemukseen liitetään mukaan lääkärintodistus tai muu terveydenhuollon ammattihenkilön mahdollisimman laaja-alainen arvio/lausunto, joka kuvaa henkilön fyysistä, psyykkistä ja kognitiivista toimintakykyä, odotettavissa olevia muutoksia ja liikkumisvaikeuden pysyvyyttä. Lääkärintodistus/-lausunto ei yleensä tule olla yli 6 kuukautta vanha.

Kokonaisvaltaisessa arvioinnissa kiinnitetään huomiota toimintakyvyn lisäksi henkilön toiminnalliseen sekä sosiaaliseen ympäristöön ja arvioidaan millä tavoin kaikki nämä osatekijät yhdessä rajoittavat henkilön liikkumista tai kykyä toimia siten, että henkilö ei voi matkustaa joukkoliikennevälineillä. Henkilön vaikeavammaisuuden arviointi suhteessa kuljetuspalveluun tehdään aina yksilöllisesti ja sillä on merkitystä henkilön kuljetuspalvelujen järjestämisessä.

Oikeus kuljetuspalveluun ei ole sidottu mihinkään tiettyyn diagnoosiin, vaan olennaista on henkilön toimintakyky suhteessa julkiseen joukkoliikenteeseen.

Jos hakemuksen ja **sosiaalihuoltolain (palvelutarve arvioidaan ensin SHL:n mukaan)** mukaisen palvelutarpeen arvioinnin tueksi ei täydennyspyynnöistä huolimatta kolmen kuukauden sisällä toimiteta edellä mainittua lääkärinlausuntoa tai muuta terveydenhuollon lausuntoa, sosiaalihuollon ammattihenkilön kokonaisvaltaisen arvioinnin tueksi, hakemus hylätään. Asiakas saa tästä muutoshakukelpoisen viranomaispäätöksen kirjallisena perusteluineen.

Sosiaalityöntekijä selvittää, täyttääkö henkilö vaikeavammaisuuden kriteerit suhteessa kuljetuspalveluun. Sosiaalityöntekijä selvittää palvelutarpeen yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen läheisensä ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Kuljetuspalvelutarpeen selvittäminen aloitetaan viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö taikka hänen laillinen edustajansa tai omaisensa, muu henkilö tai viranomaisen on ottanut yhteyttä vammaispalveluihin (laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 a §). Lauantaita ei lueta arkipäiväksi. Hakemus käsitellään ilman aiheetonta viivytystä, viimeistään kolmen kuukauden kuluessa, mikäli asiassa on jätetty kaikki tarvittavat tiedot eikä asian selvittäminen vaadi pidempää käsittelyaikaa (laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 a §). Palvelutarpeen arvioinnin tueksi voidaan tehdä mahdollisuuksien mukaan koematka.

2. Palvelutarpeen arvioinnin sisältö

Palvelutarpeen arvioinnissa selvitetään, voidaanko henkilö katsoa vaikeavammaiseksi suhteessa kuljetuspalveluun. Arvioinnin tekee sosiaalihuollon ammattihenkilö yhteistyössä terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa. Lääkäri tai muu terveydenhuollon asiantuntija arvioi, miten pitkäaikainen vamma on ja miten vamma tai sairaus vaikuttaa henkilön toimintakykyyn.

Kuljetuspalvelun tarpeen arviointi ei perustu pelkästään lääkärin tai muun asiantuntijan arvioon hakijan vaikeavammaisuudesta. Sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi fyysistä ympäristöä, palvelukokonaisuutta, sosiaalista tilannetta ja muita yksilöllisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat palvelutarpeeseen. Arviointi tehdään keskustelujen, asiakaskäyntien, kotikäyntien ja tarvittaessa muiden menetelmien avulla.

Hyvässä palvelutarpeen arvioinnissa yhdistyvät asiakkaan oma arvio avun- ja tuentarpeestaan, tarvittaessa asiakkaan läheisten näkemykset sekä yhden tai useamman ammattihenkilön tekemät arviot. Palvelutarpeen selvitys rakentuu näitä tietoja yhdistelemällä.

Palvelutarpeen arviointi on aina yksilöllinen prosessi.

Vaikea toimintakyvyn aleneminen voi johtua fyysisistä tai psyykkisistä syistä. Vaikeavammaisuuden kriteerit voivat täytyä siitä syystä, että henkilö psyykkisen sairautensa johdosta ei kykene käyttämään julkisia kulkuneuvoja. Henkilön vaikeudet liikkua voivat myös vaihdella johtuen vuodenajasta tai ilmaston tilasta. Kuljetuspalvelua ei järjestetä mikä henkilö saa tätä palvelua muun lain nojalla.

Kun arvioidaan voiko henkilö käyttää julkista liikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia, on arvioitava fyysinen toimintakyky lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta sekä arvioitava henkilön toimintallinen (sosiaalinen ja fyysinen) ympäristö:

- Missä saa palvelua ja kuinka voidaan järjestää mahdollisuus asiointiin?
- Mikä on henkilön kyky liikkua ja käyttää julkisia kulkuvälineitä?
- Mitkä ovat henkilön harrastukset, opiskelu ja työ?
- Käyttääkö henkilö mahdollisesti apuvälineitä liikkumiseen?
- Millä tavoin nämä apuvälineet mahdollistavat henkilön liikkumisen julkisilla kulkuneuvoilla?
- Missä on julkisten kulkuneuvojen lähin pysähtymispaikka?
- Kuinka pitkä matka on yllä mainitulle pysähtymispaikalle?
- Minkälaisia kulkuneuvoja kunnalla on käytössä?
- Onko mahdollisesti kysymys esteettömistä julkisista kulkuneuvoista?

3. Yleistä kuljetuspalveluista

Kuljetuspalvelu on keskeinen vaikeavammaisten omatoimista suoriutumista auttava palvelu. Opiskelu, työ ja harrastukset edellyttävät mahdollisuutta liikkua. Voimassa olevan vammaispalvelulain mukaisilla kuljetuspalveluilla turvataan vaikeavammaisille henkilöille kohtuulliset tavanomaisiin elämäntoimintoihin kuuluvat välttämättömät liikkumismahdollisuudet samoin kustannuksin kuin muille kansalaisille.

Vammaispalvelulain 8. §:n mukaan hyvinvointialueen (aiemmin kunnan) on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoimintoihin kuuluvista välttämättömistä liikkumistarpeista.

Pääasiallinen lähtökohta on, että liikkumista tukeva palvelu järjestetään ensisijaisesti esteettömän ja toimivan julkisen joukkoliikenteen avulla, joka soveltuu kaikille (Sosiaalihuoltolaki 23. §). Julkisten joukkoliikennepalvelujen ja muiden ratkaisujen, kuten palvelulinjojen, tulee olla vammaisten henkilöiden käytössä, sillä tavoitin, että palvelun tarvisijoiden tarpeet ja perusoikeudet tulevat turvattua. Esteettömän joukkoliikenteen lisäksi tarvitaan kuljetuspalveluja vammaisten henkilöiden yksilöllisen kuljetuspalvelutarpeen huomioimiseksi.

Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut ovat toissijaisia moneen muuhun palvelumuotoon nähden. Sen vuoksi kuljetuspalveluja ei myönnetä matkoihin esimerkiksi sairaalaan, terveyskeskukseen, poliklinikalle tai kuntoutukseen, koska näihin matkoihin voi hakea korvausta Kelalta. Myös sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut ovat ensisijaisia vammaispalvelulain mukaisiin kuljetuspalveluihin nähden.

Asiointiin ja virkistykseen voidaan myöntää vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

3.1. Matkat

Kun harkitaan, järjestetäänkö henkilölle liikkumista tukeva palvelu sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain nojalla, on arvioitava, onko henkilö vammaispalvelulain tarkoittamalla tavalla vaikeavammaisen suhteessa kuljetuspalveluihin. Sosiaalihuoltolakia ei saa soveltaa siten, että se johtaisi asiakkaan edun kannalta huonompaan lopputulokseen kuin erityislainsäädännön soveltaminen.

Vammaispalveluasetuksen 4. §:n mukaan kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat matkat.

Kuljetuspalvelua voidaan myöntää matkoihin, joita ovat:

- työmatkat
- opiskelumatkat
- matkat päiväaikaiseen toimintaan
- asiointimatkat
- yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvät matkat
- virkistys- ja vapaa-ajanmatkat

3.2. Kenellä on oikeus kuljetuspalveluun

Kun arvioidaan kuljetuspalveluntarvetta ja siihen liittyvää avustajapalvelua katsotaan vammaispalveluasetuksen 5§ mukaan, että henkilöllä on vaikea toimintakyvyn aleneminen jos:

- hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkua.
- hän ei kykene toimintakyvyn alenemisen tai sairaudesta johtuvan syyn takia käyttämään yleisiä kulkuneuvoja ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Henkilön ikä, varallisuus tai diagnoosi ei vaikuta kuljetuspalvelun myöntämiseen vammaispalvelulain mukaan.

Vammaispalvelulaki ja -asetus eivät sisällä vamma- ja sairausluettelo, eikä niissä ole hakijan ikää koskevia säännöksiä. Vamman tai sairauden tulee olla pitkäaikainen. Pitkäaikaiseksi vammaksi tai sairaudeksi katsotaan yleensä vähintään vuoden kestävä tila.

3.3. Kuljetuspalvelujen järjestäminen

Pohjanmaan hyvinvointialueella on oikeus päättää millä tavoin kuljetuspalvelut järjestetään vammais- palvelulain mukaan. Kun hyvinvointialue päättää tavan järjestää kuljetuspalvelun, se ei voi rajoittaa vammaisen yksilöllistä oikeutta saada palvelua ja tukitoimia, jotka soveltuvat juuri hänelle. Viranhaltija, joka myöntää kuljetuspalvelun on varmistuttava siitä, että yksilölliset tarpeet liikkumiseen täyttyvät ja että valittu tapa, jolla se järjestetään, soveltuu henkilölle, jolla on oikeus palveluun.

3.3.1. Välityskeskus

Kuljetuspalvelu tilataan välityskeskuksesta:

Taksi Vaasa puh 06 320 3777

Kruunupyö, Luoto, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vöyri

Taksi Vaasa puh 06 320 3745

Mustasaari, Vaasa, Laihia, Kristiinankaupunki, Närpiö, Kaskinen, Maalahti, Korsnäs

Matka on suositeltavaa tilata hyvissä ajoin, vähintään kaksi tuntia ennen matkan alkua tai jo edellisenä päivänä. Kuljetukseen sopivan taksin saatavuudessa voi olla hyvinvointialueesta riippumattomista syistä vaihtelua eri vuorokauden aikoina. Samalla voi tilata myös paluumatkan.

Välityspalvelun avulla on mahdollista toteuttaa joitakin yhteiskuljetuksia. Kuljetuspalveluasiakkailta on oikeus poiketa periaatteista erityisen syyn perusteella. Tämä tarkoittaa sitä, että sosiaalityöntekijä tekee päätöksen kuljetuspalvelun toteuttamistavasta. Esimerkki tällaisesta tilanteesta on, että henkilölle annetaan palvelupäätöksessä oikeus tilata matkansa suoraan käyttämällä omaa taksia tai saa päätöksen, että hänen matkojaan ei yhdistellä. Perustelu päätökseen tapahtuu aina yksilöllisistä tarpeista lähtien.

3.3.2. Vakiotaksi ja poikkeus yhteiskuljetuksiin

Kuljetuspalvelu on keskeinen vaikeavammaisten omatoimista suoriutumista auttava palvelu. Vakiotaksin saaminen edellyttää erittäin painavaa syytä, joka merkitään taksin asiakasprofiilitiedoksi. Vakiotaksi ei kuitenkaan ole subjektiivinen oikeus.

Oikeus vakiotaksin saamiseksi voidaan myöntää esimerkiksi:

- jos matkan katsotaan vaarantuvan tai estyvän kokonaan ilman vakiotaksia
- jos henkilöllä on kommunikaatiovaikeuksia ja käyttää taksia myös yksin
- jos henkilöllä on vaikeita käytöshäiriöitä

Oikeus matkustaa yksin (ilman matkojen järjestelyä) voidaan hyväksyä, kun henkilön terveydentila ja toimintakyky edellyttää, että henkilön on saatava matkustaa yksin. Kyseessä voi olla esimerkiksi vaikea epilepsia, tai vaikeat käytöshäiriöt johtuen kehitysvammasta.

Mikään diagnoosi tai sairaus ei itsessään anna oikeutta automaattisesti poiketa matkojen välittämisen ja yhdistelemisen periaatteista.

3.3.3. Opiskelumatkat ja työmatkat

Opiskelumatkat

Opiskelumatkat myönnetään tarpeen mukaisesti välttämättömiin opiskelumatkoihin. Opiskelumatkalla tarkoitetaan pääsääntöisesti matkaa kotoa opiskelupaikalle ja takaisin kotiin huomioiden kuitenkin

vaihtelevat opiskelupaikat. Opiskelumatkoihin myönnetään yleensä kaksi yhdensuuntaista matkaa opiskelupäivää kohden. Opiskelupäivän aikana tapahtuvat matkat kuuluvat oppilaitoksen korvattaviksi, jos ne liittyvät opiskeluun.

Vammaispalvelulain mukaisia opiskelumatkoja voi tehdä opiskelijan asuinkunnan alueella ja vammaispalvelulaissa tarkoitetuissa opiskelijan asuinpaikan lähikunnissa.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun opiskelumatkat ovat 1.1.2023 alkaen maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville opiskelijoille. Oppivelvollisuus on laajentunut ja koskee kaikkia niitä, jotka päättävät peruskoulun 1.1.2021 jälkeen. Oppivelvollisuus jatkuu 18 ikävuoteen saakka tai siihen asti, kunnes nuori on suorittanut toisen asteen koulutuksen. Ensimmäinen laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluva ikäluokka on keväällä 2021 peruskouluopintonsa päättävät opiskelijat. Ennen tätä peruskoulunsa päättäneet opiskelijat eivät kuulu laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Opiskelijan tulee ilmoittaa vammaispalveluihin kuulumisestaan laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Opiskelumatkoja haettaessa liitteeksi tarvitaan todistus opiskelupaikasta, opinto-oikeudesta ja opintojen etenemisestä joka lukuvuosi.

Harrastusluonteista opiskelua ei voida pitää kuljetuspalveluihin oikeuttavina opiskeluun liittyvinä matkoina, vaan näihin matkoihin tulee käyttää vapaa-ajan matkoja. Opiskelumatkoja myönnetään opiskelun ajalle. Loma-ajalle opiskelumatkoja ei myönnetä.

Opiskelulla tarkoitetaan

- opiskelua ammattikorkeakouluissa ja yliopistossa
- ammatilliseen opiskeluun tähtäävä opiskelu, kuten esimerkiksi pitkäkestoisemmat avoimen yliopiston kurssit
- työelämän valmiuksia kehittävä koulutus, ainakin pitkäkestoisempi työvoimapolitiittinen koulutus tai kuntoutus
- osana opiskeluun kuuluvaa työskentelyä kouluaikana tapahtuvat retket ja muut vastaavat opiskeluun liittyvät pakolliset tilaisuudet.

Kuljetuspalvelun vapaa-ajan matkat ja asiointimatkat ovat maksullisia. Matkoista maksetaan käytön mukaan omavastuuosuutena seudun julkisen joukkoliikenteen taksan mukaan. Mikäli asiakkaan asuinalueella ei ole julkista joukkoliikennettä, peritään omavastuuosuus taulukon 1 tai 2 mukaan riippuen asuinkunnasta.

Lisäksi huomioidaan yksilöllisen tarpeen mukaan matka Pohjanmaan hyvinvointialueella oleville lentokentille Kruunupyssä ja Vaasassa sekä rautatieasemille

Työmatkat

Työmatkoja myönnetään tarpeen mukaan välttämättömiin työmatkoihin. Työhön liittyvillä matkoilla tarkoitetaan yleensä matkoja asunnosta työpaikkaan ja takaisin kotiin.

Työllä tarkoitetaan työsuhteeseen perustuvan toiminnan lisäksi myös yritystoimintaa. Työmatkoja myönnetään yleensä kaksi yhdensuuntaista matkaa työpäivää kohden. Työmatka voi myös alkaa tai päättyä muualle kuin kotiin (huomioidaan ns. liikkuvan työn vaatimukset).

Jos henkilö työskentelee työpäivän aikana useassa eri paikassa, korvataan ainoastaan työpäivän ensimmäinen matka kotoa työpaikalle ja päivän viimeinen matka työpaikalta kotiin. Työpäivän aikana tapahtuvat tavanomaiset työmatkat kuuluvat työnantajan korvattavaksi, jos ne liittyvät työhön, eikä näihin matkoihin voi käyttää kuljetuspalvelumatkoja.

Työmatkat myönnetään työsuhteen keston ajaksi. Toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevalle asiakkaalle tehdään toistaiseksi voimassa oleva päätös.

Loma-ajalle työmatkoja ei myönnetä. Harrastustoimintaan ja vapaaehtoistyöhön ei voi saada työmatkoja, vaan niihin käytetään asiointi- ja vapaa-ajanmatkoja

3.4. Kuljetuspalvelun ja liikkumisen tuen laajuus

Jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia ovat vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin tai lähimpään toiminnalliseen lähikuntaan ulottuvat kuljetukset. Lähikunnaksi katsotaan ainakin ne kunnat, jotka ovat maantieteellisesti lähikuntia, ja sellaisia muita lähikuntia, joka ovat niin kutsuttuja toiminnallisia lähikuntia, joihin välimatka omasta kunnasta tai asuinalueesta ei ole kohtuuttoman pitkä. Kun määritellään lähikunta, tai toiminnallinen lähikunta, tulee huomioida matkan pituus sekä henkilön alentunut toimintakyky ja yksilöllinen kuljetuspalvelun tarve.

Lähikunnat tai toiminnallinen lähikunta, on määriteltävä **liitteessä 2**

Kun asiakas asuu muualla kuin kotikunnassa, (Kotikuntalain 201/11.3.1994, 3§ mukaan kotikunta on kunta, jossa henkilö asuu), noudatetaan todellisen asuinpaikan kuljetuspalveluohjeita lähi- tai asiointikunnista. Hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan ainoastaan kohtuullisen kuljetuspalvelun. Matkan pituudella voi myös olla merkitystä, kun arvioidaan kohtuullista kuljetuspalvelun kustannusta. Liikkumisen tuen laajuuden tai kohtuullisuuden määrittely ei perustu ennalta asetettuihin yleisiin kilometri- tai eurorajoihin. Kuljetuspalvelupäätös perustuu aina yksilölliseen tarvearviointiin.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että lähikunnaksi ei voi määrittellä ainoastaan naapurikuntaa. Lähikunta voi myös olla toiminnallinen lähikunta. Tässä määritelmässä on huomioitava tarpeet ja palvelut, jotka ovat yleisesti tarjolla, joita ei ole tarjolla asiakkaan asuinkunnassa tai naapurikunnassa. Näissä tapauksissa ei välimatka saa olla kohtuuttoman pitkä.

(Uusi laki) Kilometrikukkaro poistetaan

Kirjallisen hakemuksen perusteella on erityisestä syystä mahdollista anoa liikkumisen tukea myös muiden kuntien alueelle. Euromäärään sekä kilometri- ja euromäärään perustuvia matkoja voi tehdä koko maan alueella. (Uusi vammaispalvelulaki HE 191/2022 §24). Asiakas maksaa matkan kokonaisuudessaan ja saa korvauksen kuitenkin perusteella Pohjanmaan hyvinvointialueelta, joka korvaa matkakustannuksen vähentäen omavastuun.

3.5. Saattajapalvelut, avustamislisä ja oikeus käyttää invataksia

Vammaispalvelulain 8. §:n mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen. Oikeus saattajaan voidaan myöntää, jos kuljetuspalveluasiakkaalle ei riitä kuljettajan antama apu. Sosiaalityöntekijä tekee päätöksen saattajapalveluista. Saattaja matkustaa kuljetuspalveluasiakkaan kanssa maksutta.

Saattajapalvelujen tarkoituksena on mahdollistaa kuljetuspalvelujen käyttö. Saattajapalvelu myönnetään, jos kuljetuspalveluasiakas tarvitsee avustamista välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen. Asiakkaalta ei voi periä maksua saattajapalveluista.

Tavanomaiseen taksipalveluun kuuluu, että kuljettaja auttaa asiakkaan taksiin ja taksista ulos, nostaa kyytiin apuvälineet ja laukut ja auttaa asiakasta tarvittaessa matkan aikana. Kuljettajalla ei ole kuitenkaan velvollisuutta toimia kuljetettavan henkilökohtaisena avustajana ennen matkaa tai sen jälkeen.

Pyörätuolia käyttävillä on oikeus käyttää invataksia, jolloin kuljettaja voi periä avustamislisän. Silloin kuljettajan odotetaan auttavan kuljetuspalveluasiakkaan noutopaikalta autoon ja päätepisteessä autosta ja tarvittaessa sisälle rakennukseen. Myös silloin, kun tarvitaan paaritaksi tai pyörätuolin porrasveto, kuljettajalle voidaan myöntää korkeampi lisä. **Invataksin käyttöoikeuden saanut asiakas**

saa tehdä kuljetustilauksen suoraan invataksiyrittäjälle, joka puolestaan ilmoittaa kuljetuspalvelumatkan välityskeskukseen.

3.6. Asiaksmaksut

Hyvinvointialueen on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle omavastuuosuuden (kuljetuspalveluista vahvistettu asiakasmaksu) ylittävältä osin kuljetuspalveluista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Pohjanmaan hyvinvointialueella taksi laskuttaa asiakkaan tekemästä matkasta Pohjanmaan hyvinvointialuetta. Asiakas ei maksa taksissa kuljetuksesta omavastuuosuutta.

Hyvinvointialue laskuttaa asiakkaalta omavastuuosuuden tehdyistä matkoista kuukausittain jälkikäteen 01.012023 lähtien. (Liite 1 Taulukot 1 ja 2)

II. Soveltamisohjeet liikkumista tukevan palvelun myöntämiseen (kuljetuspalvelu sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan § 23)

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumista tukeva palvelu ei ole subjektiivinen oikeus. Palvelun myöntäminen perustuu tarveharkintaan. Sosiaalihuoltolain mukaisesti esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne, mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne, on ensisijainen tapa järjestää liikkumista tukeva palvelu. Taksi ei ole siten ensisijainen tapa järjestää liikkumista tukevaa palvelua.

Tekstissä käytetään sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua synonyymina liikkumista tukevaan palveluun.

Liikkumista tukeva palvelu on määrärahasidonnainen palvelumuoto, joka myönnetään talousarvion puitteissa. Hyvinvointialue voi päättää myöntämisen perusteista, matkojen määrästä, matkojen pituudesta sekä omavastuusta matkoille. Liikkumisen tukea järjestetään sellaisille henkilöille, jotka tarvitsevat liikkumisen tukea toimintakyvyn heikentymisen johdosta sekä muille liikkumisessa tukea tarvitseville henkilöille, jotka eivät ole oikeutettuja vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista annetun lainsäädännön mukaisiin (vaikeavammaisten) kuljetuspalveluihin.

Omavastuuosuus on sama kuin liitteessä 1.

4 Ohjeistus liikkumista tukevan palvelun myöntämiseen SHL mukaan uusille asiakkaille 1.1.2023 lähtien:

Liikkumista tukeva palvelu sosiaalihuoltolain mukaan §23 myönnetään pääosin sosiaalisin perustein ja palvelutarpeesta lähtien. Jokaisen kohdalla on arvioitava yksilöllinen palveluntarve, esimerkiksi henkilön tuloja ei ole laissa säädetty ainoaksi perusteeksi arvioida palvelun tarvetta.

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä ja jolla hyvin perusteltu tarve kuljetuspalveluun yksilökohtaisesta elämäntilanteesta ja tarpeista johtuen. Yksilöllistä kuljetuspalvelua ei myönnetä henkilölle, jolla on oikeus kuljetukseen tai saa korvausta kuljetuspalveluista muun lain nojalla.

Liikkumista tukevaa palvelua voidaan myöntää henkilöille, joilla on pitkäaikaisesti vaikeuksia liikkua tai muutoin alentuneesta toimintakyvystä johtuen, joka ei voi, ilman kohtuuttomia vaikeuksia, itsenäisesti käyttää julkisia kulkuneuvoja johtuen sairaudesta, vammasta tai vastaavasta, joka aiheuttaa toimintakyvyn alentumisen.

Sosiaalihuoltolain mukaista liikkumisen tukea voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä:

- julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla
- saattajapalveluna
- ryhmäkuljetuksina
- korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset
- muulla soveltuvalla tavalla

Liikkumisen tuki voi olla välttämätön palvelu, jotta kotona asuminen olisi mahdollista.

5 Palvelun laajuus

Kuljetuspalvelumatkojen määrä myönnetään harkinnan mukaisesti. Henkilöille, joilla on tarve pitkiin matkoihin (asuvat kaukana asiointikeskuksista) voidaan myöntää useampia matkoja kuin heille, jotka asuvat lähellä keskuksia.

Matkojen lukumäärä voi olla noin 4-10 yhdensuuntaista matkaa, mutta päätös perustuu aina yksilölliseen tarveharkintaan ja varattuihin määrärahoihin.

Matkoja ei saa säästää seuraavaan kuukauteen.

- Palvelu myönnetään kalenterivuodeksi tai tarpeen mukaan.
- Palvelua ei myönnetä henkilöille, jotka asuvat palveluasumisessa, joissa on ympärivuorokautista palvelua
- Henkilö, joka käyttää pyörätuolia, mutta kykenee tukemaan jaloillaan siirtyäkseen taksiin, hänelle voidaan myöntää sosiaalihoitolain mukaista liikkumista tukevaa palvelua. Näissä tilanteissa voidaan asiakkaalle myöntää palvelulisä, joka oikeuttaa saamaan kuljettajalta enemmän apua.

6 Sosiaalihoitolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun käyttäminen

Liikkumista tukevan palvelun käyttämistä koskee samat säännöt kuin kuljetuspalvelua vammaispalvelulain mukaan. Myös omavastuun suuruus, minne saa matkustaa, seuraa samoja periaatteita kuin vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu. (Lue lisää kappaleesta III).

III. Liikkumista tukeva palvelu vammaispalvelulain perusteella, käyttämisen säännöt taksilla

Ohjeistus koskee sekä vammaispalvelulain että sosiaalihoitolain mukaista kuljetuspalvelua.

7 Kuljetuksen tilaaminen

Taksi tilataan välityskeskukseen puhelinnumerosta

Taksi Vaasa puh 06 320 3777

Kruunupyy, Luoto, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vöyri

Taksi Vaasa puh 06 320 3745

Mustasaari, Vaasa, Laihia, Kristiinankaupunki, Närpiö, Kaskinen, Maalahti, Korsnäs

Taksin voi tilata myös tekstiviestillä. Poikkeus: Jos kuljetuspalveluasiakkaalle on myönnetty ”vakiotaksi”, hän voi itse soittaa haluamalleen kuljettajalle. Kuljettaja soittaa sen jälkeen välityskeskukseen, jotta tilaus rekisteröityy.

Asiakas kertoo taksia tilatessaan

- oman nimensä
- että hänellä on oikeus kuljetuspalveluun
- matkatyyppin: esim. työmatka, opiskelumatka, virkistysmatka, asiointimatka
- osoitteen, josta hänet noudetaan, ja määränpään
- mahdollisesta lyhyestä (enintään 10 minuutin) pysähdyksestä matkan varrella, esim. pankkiautomaatilla käynti tai kirjeen postitus
- onko mukana saattaja tai muita kanssamatkustajia

- käyttääkö asiakas apuvälineitä (kuten pyörätuolia tai rollaattoria), eli onko asiakkaalle myönnetty oikeus invataksiin
- onko hänellä tarvetta pyörätuolin porrasvedolle (sosiaalityöntekijän myöntämä)
- paluumatkan tarve.

8 Kuljetuspalvelun käyttö

- Kuljetuspalveluja myönnetään aina yhdensuuntaisina matkoina. Yhdensuuntainen matka päättyy aina eri osoitteeseen kuin mistä se alkoi.
- Yhdensuuntainen matka on aina suorin matka lähtöosoitteesta pääteosoitteeseen. mutta tietty kiertotie voidaan sallia, jos se on edullisempi kuin uuden matkan lähtömaksu.
- Asiointiaika esimerkiksi kaupassa tai apteekissa ei sisälly yhdensuuntaiseen matkaan, vaan asiakas maksaa odotuksen itse.
- Kuljetuspalvelua saa käyttää matkoihin kotikunnassa ja lähikuntaan tai lähimpään toiminnalliseen kuntakeskukseen, mutta matka ei saa tulla kohtuuttoman pitkäksi tai kalliiksi.
- Kuljetuspalvelua ei saa käyttää Kelan korvaamiin matkoihin (esim. matkoihin sairaalaan, terveyskeskukseen, poliklinikalle tai kuntoutukseen).
- Kuljetuspalveluasiakkaalla on oikeus ottaa mukaan tarvittavat apuvälineet sekä normaalikokoiset matkatavarat.
- Kuljetuspalvelua ei saa käyttää lähettinä eikä tavarankuljetukseen, vaan kuljetuspalveluasiakkaan on aina matkustettava mukana.
- Kuljetuspalveluasiakkaan on pyydettäessä osoitettava henkilöllisyytensä.

9 Omavastuu

Kuljetuspalveluasiakkaalta peritään vammaispalvelulain nojalla myönnettyistä matkoista omavastuu tai muu siihen verrattavissa oleva maksu. (liite 1)

Omavastuu määräytyy julkisen liikenteen taksojen mukaisesti alueella voimassa olevan normaalihinnan paikallisliikenteen taksan mukaan. Jos paikkakunnalla on julkisella liikenteellä käytössä sarjalippu, kuukausilippu tai muut, määräytyy maksu verraten niihin. Mikäli paikkakunnalla on käytössä palvelubussi tai muu esteetön joukkoliikenne tai kuljetuspalvelumuoto ja asiakas pystyy sitä käyttämään, käytetään ensisijaisesti sitä.

Päivätoimintaan tehtävistä matkoista peritään 1€ /yhdensuuntainen matka.

Työ-, opiskelumatkat sekä lasten nuorten matkat

Toisen asteen opiskelumatkat ovat maksuttomia (omavastuuta ei peritä)

- Työ- ja opiskelumatkoista omavastuu on 50% normaalihinnasta
- Lapset (7-18 vuotiaat) kuljetuspalveluasiakkaat ja yksin matkustavat maksavat 50% normaalihinnasta
- Kilpailutetut koulumatkat vammaispalvelulain mukaan, yhdensuuntainen matka, omavastuu vastaa paikallisliikenteen hintaa. Hyvinvointialue laskuttaa asiakkaalta omavastuun taksin erittelyn mukaisesti
- Lapset (7-18 vuotta), jotka matkustavat aikuisen kuljetuspalveluasiakkaan mukana, maksavat 50% normaalihinnasta

Yhdistellyn matkan kaikkien matkustajien ollessa kuljetuspalveluasiakkaita kaikki maksavat omavastuuosuuden ja heiltä vähennetään yksi matka. Yhdisteltyyn matkaan osallistuva muu kanssamatkustaja maksaa matkasta kuljetuspalveluasiakkaan omavastuuta vastaavan summan.

- Seuraavat saavat matkustaa mukana ilmaiseksi: Lapset (0–7 vuotta), jotka matkustavat aikuisen kuljetuspalveluasiakkaan kanssa, tai yksi muu avustava henkilö, esim. omaishoitaja, avustajat, henkilökohtainen avustaja sekä avustajat asumisyksiköistä ja tukihenkilöt.
- Sotainvalidit eivät maksa omavastuuta.

10 Pysähtyminen ja odotusaika

- Yhdensuuntaiseen matkaan voi sisältyä yksi enintään 10 minuutin pysähdys matkan varrella, mikäli se ei aiheuta reitiltä poikkeamista. Tietty kiertotie voidaan sallia, jos se on edullisempi kuin uuden matkan lähtömaksu.
- Jos pysähdys aiheuttaa reitiltä poikkeamisen tai odotusaika kestää yli 10 minuuttia, kuljetuspalveluasiakkaalta menee kaksi matkaa ja kaksi omavastuuta ja hän maksaa ylimenevän osan itse.
- Asiakkaalta menee meno-paluumatkaan aina kaksi matkaa, vaikka pysähdys olisi lyhyt.
- Kuljetuspalveluasiakkaan on jo matkaa tilatessaan mainittava, sisältyykö siihen pysähdys ja missä.
- Pohjanmaan Hyvinvointialue ei yleensä korvaa odotusaikaa ennen ja jälkeen matkan. Matkaan sisältyy aika, joka normaalisti menee taksiin ja taksista nousemiseen.

11 Saattaja ja kanssamatkustajat

- Saattaja voidaan myöntää silloin, kun kuljetuspalveluasiakkaalle ei riitä kuljettajan antama apu. Kuljetuspalveluasiakkaan oikeus saattajaan on käytävä ilmi päätöksestä.
- Saattaja voi olla läheinen, sukulainen tai tuttava, mutta saattaja ei itse saa olla kuljetuspalveluasiakas.
- Saattaja ei maksa omavastuuta.
- Saattajan on noustava kyytiin ja jäätävä pois kyydistä samassa osoitteessa kuljetuspalveluasiakkaan kanssa.
- Kuljetuspalveluasiakkaan avustava henkilö voi olla puoliso, lapsi, tuttava tai muu henkilö. Avustava henkilö ei maksa omavastuuta
- jos samaan kuljetukseen osallistuu muita kuin asiakkaan päätöksessä mainittuja kanssamatkustajia, vastaavat he kuljetuskustannuksista omalta osaltaan

12 Kuljettajan apu sekä ylimääräinen avustaminen

- Tavanomaiseen taksipalveluun kuuluu, että kuljettaja auttaa asiakkaan taksiin ja taksista, nostaa kyytiin apuvälineet ja laukut ja auttaa asiakasta tarvittaessa matkan aikana. Tarvittaessa kuljettaja myös avustaa kuljetuspalveluasiakkaan lähtöosoitteessa taksiin ja pääteosoitteessa taksista.
- Kuljettajalle voidaan maksaa avustamislisää sosiaalityöntekijän päätöksellä. Useimmiten asiakkaalla on silloin oikeus invataksin käyttöön.
- Silloin kun laskuttaa avustajalisää ei voi samanaikaisesti (matka) laskuttaa odotusaikaa

13 Laskutus ja seuranta

- Tieto toteutuneista matkoista viedään taksikeskuksen tietojärjestelmästä Pirssi (Vaihtuu Frogneen vuoden 2023 aikana) Abilita sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmään. Hyvinvointialue laskuttaa näiden tietojen perusteella asiakkaalta omavastuuosuuden jälkikäteen tehtyjen matkojen mukaan kerran kuukaudessa.

- Pistokokeita laskujen oikeellisuuden varmistamiseksi tehdään yksittäisistä matkoista taksikeskuksen karttaohjelman avulla, jossa näkyy kaikkien taksiautojen matkareitit, odotusajat ja pysähdykset.

13 Liitteet

Liite 1

Omavastuu, kuljetuspalvelut ja liikkumista tukeva palvelu

Taulukko1 Omavastuu Keskisellä alueella /Vaasa, Mustasaari

Päivätoiminta 1€ /yhdensuuntainen matka

Max km	Aikuiset 18->	Lapset ja nuoret 8-17
0-15	2€	1,70€
16-22	4,50€	2,50€
23-29	5,20€	2,70€
30	6,20€	3,64€
35	7€	4,12€
40	7,73€	4,55€
45	8,45€	4,97€
50	9,11€	5,36€
60	10,67€	6,27€
70	12,60€	7,15€
80	13,56€	7,97€

Tabell 2 Taulukko Omavastuu Eteläinen alue

Kristiinankaupunki, Närpiö, Kaskinen, Korsnäs, Laihia

Omavastuu pohjoinen alue

Vöyri, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Pietarsaari, Luoto, Kruunupyö

Päivätoiminta 1€ /yhdensuuntainen matka

Max Km Enintään	Aikuiset 18->	Lapset ja nuoret 8-17
6	2,89€	1,70€
9	3,16€	1,86€
12	3,54€	2,08€
16	3,94€	2,31€
20	4,60€	2,70€
25	5,33€	3,13€
30	6,20€	3,64€
35	7€	4,12€
40	7,73€	4,55€
45	8,45€	4,97€
50	9,11€	5,36€

60	10,67€	6,27€
70	12,60€	7,15€
80	13,56€	7,97€

Lapset alle 7v aikuisen kanssa ilmaiseksi

Liite 2 Lähikunta ja toiminnallinen lähikunta

Pietarsaari:	Luoto, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola
Pedersöre:	Pietarsaari, Luoto, Uusikaarlepyy, Evijärvi- Korttesjärvi- Alahärmä (keskustat), Kauhava. Kruunupyy
Uusikaarlepyy:	Pietarsaari, Luoto, Pedersöre, Kauhava, Alahärmä keskusta, Vöyri,
Luoto:	Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola.
Vöyri:	Mustasaari, Vaasa, Uusikaarlepyy, Kauhava ja Isokyrö
Mustasaari:	Laihia, Vaasa, Vöyri, ja Maalahti
Vaasa:	Mustasaari, Maalahti, Laihia, Vöyri ja Isokyrö
Maalahti:	Mustasaari, Vaasa, Korsnäs, Laihia, Närpiö ja Kurikka
Närpiö:	Kaskinen, Kristiinankaupunki, Teuva, Kurikka, Maalahti ja Korsnäs.
Kristiinankaupunki:	Karijoki. Isojoki, Närpiö, Kaskinen, Teuva, Merikarvia
Kaskinen:	Kristiinankaupunki, Närpiö ja Teuva
Korsnäs:	Maalahti, Närpiö, Kristiinankaupunki
Kruunupyy:	Luoto, Pedersöre, Kokkola, Kaustinen, Veteli, Evijärvi, Pietarsaari
Laihia:	Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Isokyrö, Kurikka, Ilmajoki, Vähäkyrö

Lisäksi huomioidaan yksilöllisen tarpeen mukaan matka Pohjanmaan hyvinvointialueella oleville lentokentille Kruunupyy, Vaasa sekä rautatieasemille.